

De Franse ziekte stopt pas als de markt Parijs de rekening presenteert en niemand anders hem betaalt

Posted on 13 oktober 2026 by John Knieriem

We kennen het nog: de Hollandse ziekte. Een land dat zo rijk wordt van aardgas dat de rest van zijn economie verkommert. Het begrip werd in 1977 gemunt door *The Economist*. Tijd voor een nieuwe diagnose: de Franse ziekte. Een land leeft vijftig jaar op de pof, weigert te hervormen en rekent erop dat de burens uiteindelijk de rekening betalen.

Op 1 oktober stelden de markten de diagnose. Beleggers vroegen bijna 5 procent rente om de Franse staat tien jaar geld te lenen, het hoogste niveau sinds 2002. Het renteverskil met Duitsland liep op tot 152 basispunten, het niveau van de eurocrisis van 2011. Parijs betaalt nu meer voor zijn geld dan Rome en Athene. Beleggers hebben Frankrijk schuldig verklaard.

De symptomen

De Franse staatsschuld staat op 3.600 miljard euro, 119 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Het tekort is dit jaar 5,4 procent. De Franse overheid gaf vorig jaar een bedrag uit dat gelijk is aan 57,2 procent van het bbp, alles wat het land in een jaar verdient. Binnen de EU zit alleen Finland nog net iets hoger. Het Europese gemiddelde ligt op 49,5 procent, Nederland op 44,9 procent. Aan belastingen en premies haalde Parijs 52,1 procent van het bbp binnen. Het gat leent het elk jaar bij. Een sluitende begroting had Frankrijk sinds het midden van de jaren zeventig niet meer. De rentelast is volgens de Franse Rekenkamer opgelopen tot 77 miljard euro per jaar. Italië, de eeuwige zondebok van de muntunie, houdt zonder rente geld over. Frankrijk leent nog altijd om de lopende rekening te betalen. Frankrijk slaapwandelt op een muur van schuld af.

Het erge is dat de patiënt de diagnose kent en de medicijnen weigert. De Franse pensioenleeftijd ligt tussen de 62 en 64 jaar. Toch zette het parlement vorig jaar de bescheiden verdere verhoging in de ijskast, tot na de presidentsverkiezingen. De socialisten eisten het als prijs voor het overleven van de regering.

Dan de boeren. Frankrijk is de grootste ontvanger van Europees landbouwgeld: bijna 9,5 miljard euro in 2022, ook van Nederlandse belastingbetalers. Maar bij elke hervorming van de sterk verouderde agrarische sector laaien de protesten op waardoor zij direct weer worden ingetrokken. In 2018 zetten de gele hesjes het land maandenlang op stelten om een hogere brandstofaccijns. Deze maand riepen de vakbonden een staking uit tegen een loonbevriezing voor ambtenaren.

Alleen de markt kan deze patiënt nog genezen

En nu zijn de scholieren aan de beurt. Sinds eind september blokkeren Franse middelbare scholieren honderden lycées; op 2 oktober gingen ruim vierhonderd scholen preventief dicht. Premier Lecornu reageerde zoals Franse premiers altijd reageren: met geld. In een televisietoespraak wees hij erop dat het onderwijsbudget volgend jaar met 1,2 miljard stijgt. Zo leert Frankrijk zijn kinderen de les van de Franse ziekte al op school: wie de stenen uit de straat trekt, krijgt geld.

Daarom kan alleen de markt deze patiënt nog genezen. Moritz Kraemer, hoofdeconoom van de Duitse Landesbank LBBW en voorheen hoofd landenratings

bij S&P, concludeerde dit voorjaar dat het Stabiliteitspact heeft gefaald en dat de obligatiemarkt nu de discipline moet afdwingen. Dat werkt. In 2011 joeg een rentevershil van meer dan 500 basispunten Silvio Berlusconi weg. In 2022 had de Britse obligatiemarkt minder dan een maand nodig om Liz Truss na haar ongedekte begroting uit Downing Street te jagen. De Franse ziekte stopt pas als de markt Parijs de rekening presenteert en niemand anders hem betaalt.

Wanneer knapt het?

Het eerste moment komt deze herfst. Premier Sébastien Lecornu heeft geen meerderheid voor zijn pakket van 54 miljard aan bezuinigingen en lastenverzwaringen. De socialisten dreigen met een motie van wantrouwen als de rijken niet meer gaan betalen.

Op 18 april 2027 begint Frankrijk aan de presidentsverkiezingen. Marine Le Pen maakt een grote kans de nieuwe premier te worden. Zij wil de pensioenleeftijd terug naar 62 jaar. De extreem-linkse Jean-Luc Mélenchon wil de 600 miljard euro aan staatsschuld die bij de Franse centrale bank ligt niet meer terugbetalen en laten afschrijven.

Het onderzoeksbureau Continuum Economics schetst als slechtste scenario een Franse begrotingscrisis in de tweede helft van 2027: een nieuwe president tegenover een verdeeld parlement, verdere afwaarderingen en buitenlandse beleggers die hun Franse staatsleningen dumpen. Ruim 57 procent van de verhandelbare Franse staatsschuld ligt bij buitenlanders. De eerste begroting van de nieuwe president, in het najaar van 2027, kan zo het Truss-moment van Frankrijk worden.

De ECB komt de patiënt niet zomaar redden. Ze kan de rente van een land omlaag proberen te krijgen door massaal staatsobligaties op te kopen, maar die noodknop is bedoeld voor landen die hun begroting op orde brengen. Frankrijk zit sinds juli 2024 in een Europese tekortprocedure. Jörg Krämer, hoofdeconoom van Commerzbank, verwacht dat de ECB pas ingrijpt als de markt dreigt te ontsporen.

Hoe groot is de kans op een eurocrisis?

Een acute crisis dit jaar verwacht vrijwel niemand. De Franse schuld loopt

gemiddeld ruim acht jaar, dus een hogere rente werkt langzaam door. Maar de markt gelooft Parijs niet meer. 'Als Frankrijk in gebreke blijft, of zelfs in een zware financiële crisis belandt, kan dat het einde van de eurozone betekenen', schreef Steven Kamin, oud-directeur internationale financiën bij de Amerikaanse centrale bank, dit voorjaar in het Amerikaanse vakblad *The International Economy*.

Het grootste gevaar is daarom stille verdeling van de rekening. Frankrijk is te groot om te laten vallen en te groot om te redden. Het Europese noodfonds ESM heeft nog 433 miljard euro leencapaciteit, terwijl Parijs volgend jaar alleen al 340 miljard aan nieuwe leningen moet plaatsen. Dus zoekt de patiënt een andere kuur: de schuld Europees maken.

Club Med krijgt een nieuwe aanvoerder

Precies daarom wil Emmanuel Macron eurobonds, en toont hij zich de ware aanvoerder van Club Med. Hij pleit voor nieuwe gezamenlijke leningen; Portugal, Spanje en Griekenland staan achter hem. Bondskanselier Friedrich Merz noemt eurobonds uitgesloten. Clemens Fuest, president van het Duitse economisch instituut Ifo, waarschuwt dat gezamenlijke aansprakelijkheid 'de prikkels voor begrotingsdiscipline zou vernietigen'.

Het Franse onderhandelingsmodel is bekend. Fuest noemde het in 2024 'populistische chantage', gebouwd op de rekensom dat de andere Europeanen niet kunnen toestaan dat een groot euroland uit elkaar spat. In 2003 zetten Frankrijk en Duitsland het Stabiliteitspact buiten werking toen zij zelf over de schreef gingen. Een boete in een tekortprocedure is nooit aan enig land opgelegd. Frankrijk heeft vijftig jaar geleefd alsof ze de rekening uiteindelijk kan vermijden.

En Den Haag?

De VVD zegt: 'Met Eurobonds betaalt de Nederlandse belastingbetaler mee aan de kosten van de staatsschuld van andere Europese landen.' Het coalitieakkoord sluit garanties voor andermans schulden uit, maar staat 'constructief' tegenover gezamenlijk lenen. Die kier zullen D66 en het CDA vermoedelijk gebruiken, met Progressief Nederland als juichende supporter vanaf de oppositiebanken. Alleen het coronafonds kost de EU tussen 2028 en 2034 volgens de denktank Bruegel al 140 tot 168 miljard euro aan aflossing en rente.

Het antwoord aan Parijs moet kort zijn. Geen eurobonds, onder welke naam dan ook. Geen ECB die Franse schuld opkoopt zonder harde voorwaarden. Wil Frankrijk Europese hulp, dan gelden dezelfde regels als voor Griekenland: een programma, hervormingen, controle. Wat goed genoeg was voor Athene, is goed genoeg voor Parijs.

Dwing Frankrijk tot hervormingen

Philippe Riès, jarenlang hoofd economie van het Franse persbureau AFP, vindt dat de Europese instellingen Parijs tot hervormingen moeten dwingen, zoals ze dat tussen 2011 en 2013 bij de Zuid-Europese probleemlanden deden. 'Frankrijk is geen ander dier en verdient dezelfde behandeling', schreef hij in *The International Economy*.

In hetzelfde blad waarschuwde de Duitse econoom Klaus Zimmermann, oud-president van het onderzoeksinstituut DIW, dat de ECB niet de rol mag aannemen van 'eeuwige koper van Franse begrotingstekorten'. De Britse econoom Bernard Connolly, auteur van het eurokritische boek *The Rotten Heart of Europe*, schreef dat het redden van Frankrijk 'een enorm moreel risico zou scheppen en crises alleen zou uitstellen'.

De Franse ziekte heeft maar één bewezen geneesmiddel: de patiënt moet zelf de kuur afmaken. Wie hem eurobonds voorschrijft, wordt uiteindelijk zelf ziek.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, 156 keer per jaar, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u \(weer\) mee?**](#) Hartelijk dank!